

2. Костюк В. О. Техніко-економічний аналіз діяльності підприємств міського господарства: підручник / В. О. Костюк ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. – 233 с.

3. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства: навч. посібник / Г. В. Савицька. – Київ: Знання, 2004. – 654 с.

4. Тарасенко Н. В. Економічний аналіз діяльності промислового підприємства: навч. посібник / Н. В. Тарасенко. – Київ: Алерта, 2003. – 485 с.

ВИКОРИСТАННЯ СТАТИСТИЧНИХ МЕТОДІВ І МОДЕЛЕЙ В УПРАВЛІНСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

В. О. КОСТЮК, канд. екон. наук, доц.,
доц. кафедри економіки, бізнес-адміністрування та регіонального розвитку
*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова*

Для прийняття та обґрунтування управлінських рішень особливого значення і актуальності набуває використання для цього статистичних методів і моделей. Діапазон застосування статистичних методів і моделей в управлінській діяльності підприємства досить широкий. Перш за все, це стосується підготовки статистичної інформації для розробки управлінських рішень, її реєстрації, обробки, групування по різних ознаках, обчислення абсолютних і відносних показників, їх аналізу, порівняння з відповідними критеріями і на цій основі виявлення проблем і способів їх розв'язання на базі практичного досвіду.

Потім статистичні методи і моделі застосовуються на етапі реалізації управлінських рішень ,а саме, під час контролю їх використання та оцінювання ефективності отриманих кінцевих результатів. Статистичний факторний аналіз є також засобом глибокого і всебічного висвітлення механізму соціально-економічного розвитку підприємства і на цій основі сприяє дійовому впливу на них прийняттям різноманітних управлінських рішень. Важливу роль при цьому відіграють визначені за допомогою статистичних методів параметри досліджуваних соціально-економічних явищ і процесів, які протікають на тому чи іншому підприємстві, щодо їх обсягу, складу, структури, динаміки, взаємозв'язку , що притаманні окремим об'єктам управління. Крім цього слід підкреслити, що для наочності і обґрунтування управлінських рішень широко використовуються статистичні таблиці і графіки, як методи і моделі дослідження [1].

Застосування статистичних методів і моделей в управлінській діяльності підприємства визначається поставленими при цьому завданнями, суттю і особливостями соціально-економічного явища , що вивчається, і залежить від характеру та якості вихідної інформації, отриманої під час проведення статистичного дослідження. Відомо, що будь-яке статистичне дослідження, яке проводиться на досліджуваному об'єкті управління, включає в собі три послідовно виконуваних етапи: статистичне спостереження , статистичне

зведення і групування даних статистичного спостереження, статистичний аналіз зведеного й опрацьованого матеріалу.

З огляду на це, на кожному з етапів статистичного дослідження, яке проводиться на досліджуваному об'єкті управління, слід застосовувати відповідні статистичні методи і моделі. Так, на першому етапі статистичного дослідження необхідно широко застосовувати метод масового статистичного спостереження, який забезпечує повноту і представництво (репрезентативність) отриманої інформації, дає інформаційну базу для прийняття відповідних управлінських рішень. На другому етапі статистичного дослідження - використовуються методи статистичних групувань, абсолютних, відносних, середніх і варіаційних величин, статистичних таблиць, що дозволяє виділити в статистичній сукупності якісно однорідні соціально-економічні типи, групи й підгрупи і тим самим дати узагальнюючу характеристику з точки зору управління процесами, які відбуваються на підприємствах. На третьому етапі статистичного дослідження слід провести всебічний аналіз статистичної інформації, на базі якого формуються відповідні висновки, пропозиції і конкретні рекомендації щодо прийняття і обґрунтування управлінських рішень. На цьому етапі статистичного дослідження для характеристики динаміки і виявлення причинно-наслідкових взаємозв'язків соціально-економічних явищ та процесів, слід використовувати індексний метод, метод ланцюгових підстановок, ряди динаміки, балансовий метод, спосіб порівняння паралельних рядів, метод аналітичних групувань, графічний метод, методи математичної статистики з використанням комп'ютерних інформаційних технологій [2].

Вдосконалення системи управління на тому чи іншому підприємстві досягається широким використанням для цього статистичних моделей, а також ефективним застосуванням цих моделей у реальній технології розроблення управлінських рішень. Виходячи з цього, пропонується більш широко застосовувати в управлінській діяльності підприємства наступних детермінованих моделей [1; 2]:

адитивні моделі, чинники яких представлені у вигляді алгебраїчної суми ($Y = A + B + C$);

мультиплікативні моделі, чинники яких представлені у вигляді добутку ($Y = A \cdot B \cdot C$);

кратні моделі, чинники яких представлені у вигляді наступних відношень ($Y = A / B$);

змішані моделі, чинники яких представлені у різних комбінаціях ($Y = A / B + C$).

Слід підкреслити, що з точки зору участі в розробленні кінцевих управлінських рішень моделі мають бути орієнтовані на вирішення конкретних управлінських завдань, що потребує їх відповідної адаптації. Тому статистичні моделі мають бути оснащені відповідним програмним забезпеченням, яке дозволяє його користувачеві вирішувати конкретні управлінські завдання.

Таким чином, комплексне використання в управлінській діяльності підприємства статистичних методів і моделей дає можливість виявити причинно-наслідкові зв'язки між соціально-економічними явищами і

процесами, що відбуваються на окремих об'єктах управління, визначити взаємодію різних чинників і їх вплив на результати діяльності підприємства, обґрунтувати відповідні управлінські рішення, оцінити їх ефективність та спрогнозувати можливі економічні і соціальні наслідки створюваних ними різноманітних виробничих ситуацій.

Література:

1. Головач А. В. Статистичне забезпечення управління економікою: прикладна статистика: навч. посібник / Головач А. В. – Київ: КНЕУ, 2005. – 408 с.
2. Костюк В. О. Прикладна статистика: навч. посібник / В. О. Костюк; Харків. нац. ун-т міськ. гос-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2015. – 191 с.